

Град без локалних медија је град који постаје - невидљив

У времену када се информације шире брже него икада, лако је поверовати да су вести свуда око нас и да је довољно укључити телевизор или отворити телефон да бисмо знали све што се дешава. Али истина је другачија. Што је више великих медија и глобалних тема, то је мање простора за оно што је грађанима најближе – за живот њиховог града.

Ту почиње значај локалног информисања.

Локални медији нису само још један извор вести. Они су хроника живота једне заједнице. Кроз њих се бележе успеси ученика, рад школа и културних установа, спортски резултати, али и проблеми који директно погађају грађане. То су теме које велики национални медији ретко примећују, јер се њихова пажња усмерава на велике политичке и економске приче. Али за грађане једног града најважније су управо локалне теме. Ко ће забележити успех неког спортисте или клуба из Младеновца? Ко ће подсетити на вредност неког споменика или културног догађаја? Ко ће поставити питање зашто нека улица годинама чека реконструкцију? Ко ће забележити сваки догађај у граду и општини?

Ако нема локалних медија – та питања остају без одговора. Локално новинарство зато није само професија. Оно је јавна служба. Његов задатак није само да информише, већ и да чува памћење једне средине. Свака фотографија, сваки текст, свака забелешка о догађају у граду постаје део историје која ће сутра бити важна генерацијама које долазе.

Град који нема своје медије постепено остаје без сопствене хронике. За десет или двадесет година остаје празнина – пе-

риод о коме нема новинских записа, фотографија ни сведочанстава. Као да се ништа није догодило. Зато је питање опстанка локалних медија много више од медијске теме. То је питање културе, идентитета и демократије. У демократском друштву грађани имају право да знају шта се дешава у њиховој средини. Локални медији су често једини који могу да поставе питања од јавног интереса на нивоу града или општине. Они су најближи грађанима и најбоље познају проблеме средине у којој раде. Управо зато у већини европских земаља постоји систем подршке локалним медијима. Та подршка није поклон нити привилегија. Она је признање да локално информисање представља јавни интерес.

Ту долазимо до питања: Како је могуће да у Тополи, Смедеревској Паланци и Аранђеловцу, има пара за локалне медије, а у Младеновцу нема? Да ли су њихови грађани више важни од нас? Да ли су локалне вести у Младеновцу мање вредне? Тешко је поверовати у то.

Истина је много једноставнија: свака заједница која жели да сачува свој глас мора да брине и о медијима који тај глас преносе. Локални медији који годинама раде у интересу грађана, који бележе живот једног града и који граде поверење читалаца – не смеју бити препуштени случају.

Подршка локалном информисању није услуга медијима. То је улагање у информисано друштво. Јер без локалних медија заједница остаје без свог гласа. А када град изгуби свој глас, онда се лако изгуби и сећање на оно што је био, као и визија онога што може постати. Зато питање локалног информисања није само питање медија. То је питање односа према сопственој заједници. Јер град без локалних медија није само мање информисан. Он постаје - невидљив.

Слободан Сџанковић Лицко

Пишу: Сџиручњаци ПССС Младеновац Инвазивни штетни организми у биљној производњи

Инвазивне врсте су организми који су унети намерно или случајно на неко подручје на коме нису природно нису распрострањени. Имају способност да се адаптирају и преживе узрокујући негативне утицаје на затечени екосистем човека. Према сазнањима, 10 % унетих врста се одомаћи, а 10 % од њих постане инвазивно. Регистровани су у свим деловима света, са различитим утицајем на човека, узрокујући често штетне ефекте на животну средину. Ове врсте штеточина у биљној производњи одликују изразите способности да се интензивно размножавају, постигну велику густину и покривност. На тај начин, лако истискују завичајне (аутохтоне) врсте с њихових станишта, мењају структуру и састав биљних заједница и смањују укупно богатство врста. Унете у нова станишта, овакве врсте могу постати штетне и представљати опасност за животну средину и човека. Према до сада утврђеним чињеницама, може се рећи да су инвазивне врсте препознате као једна од главних претњи биолошкој разноврсности. У сваре-

меној биљној производњи најчешће се ради о инсектима, а затим о коровима и проузроковачима болести. Међу најпознатијим и најштетнијим инвазивним врстама инсеката које већ дуже време постоје у Србији су *Diabrotica virgifera* - кукурузна златица, *Ostrinia nubilalis* - кукурузни пламенац, и *Helicoverpa armigera* - памукова совица.

Порекло ових организама је из топлијих предела, као што су Азија, Африка, Медитеран. Самим тим погодни услови за њихов развој су топло и сушно лето и јесен. Најпознатији пример веома добре прилагодљивости је *Harmonia axyridis* - вишебојна азијска бубамара, увезена у Европу као биолошко средство за

сузбијање биљних вашију у пластеницима. Пореклом је из Азије, а у Србији се налази од 2008.г. Њена штетност се огледа у томе да у недостатку биљних вашију оштећује плодове воћних врста и грожда, у касну јесен, што штетно утиче на квалитет вина. Захваљујући својим особинама има висок потенцијал распрострањања на велике површине, чиме врши утицај на остале домаће инсекте угрожавајући њихов опстанак, а нарочито домаћу бубамару, која је веома корисна врста. У последње време је све присутнија и *halymorphia halys* - браон-мрамораста стеница, која је полифаг, што значи да се храни великим бројем биљних врста. Иако има само једну генерацију годишње, штете од ње су све веће. Ларве се излеку у јуну а штете причичавају у јулу и августу на плодовима у различитим фазама развића, сисајући сокове чиме упропаћају њихов квалитет. Примена инсектицида је веома проблематична обзиром на величину и отпорност инсекта и време преостало до бербе. У новије време, након све већег пораста просечне годишње температуре, повећава се број нових врста инсеката које причичавају штете.

*Мр Елеонора Јовановић,
савешноставац ПССС Београда*

Савеџи возачима

Смањена казна за пролазак на црвено

Возачи у Србији који су добили казну за пролазак кроз црвено светло на семафору могу имати право на споразум о признању прекршаја. Овај споразум омогућава возачима да умање казну, под условом да у претходних 24 месеца нису више од једном правоснажно осуђени за прекршај у области безбедности саобраћаја, за који је законом предвиђено обавезно изрицање шест или више казних поена. Ко нема право на споразум? Полиција не прихвата споразум за возаче који су се претходно суочили с насилничком вожњом, као ни за малолетнике или особе које су у тренутку прекршаја биле малолетне. Такође, возачи који су у последње четири године изазвали тежу саобраћајну незгоду, у којој је угрожен живот или имовина, или су одбили да пруже помоћ повређенима, такође не могу склопити споразум. Како функционише споразум о признању прекршаја? Уколико сте прекршили саобраћајна правила (изузев насилничке вожње), имате могућност да проблем решите у полицијској станици. Споразум се склапа с полицијом, где се потписује признање за прекршај. Овај приступ смањује притисак на судове, штеди време и новац, а возач добија блажу казну. Када потпишете споразум у полицијској станици, допис се шаље надлежном суду, који затим доноси пресуду на основу постигнутог договора. Вама на кућну адресу стиже обавештење о износу новчане казне, коју треба платити у року од 15 дана. Иако је институција споразума о признању прекршаја уведена још пре неколико година многи возачи нису упознати с том опцијом. Због тога, често привремено остају без

возачке дозволе, не знајући да би могли избећи ову муку. Како склопити споразум? Споразум се склапа између возача и полиције. У замену, возачу се често опрашта или ублажава забрана управљања возилом. Када добијете судски позив због саобраћајног прекршаја, одмах га понесите у полицијску станицу. Тамо ће вам рећи да ли имате право на споразум и колико ће износити казна. На пример, ако сте прошли кроз црвено светло, обично следује казна од 20.000 до 40.000 динара, уз шест казних поена и три месеца забране управљања. Међутим, путем споразума, могли бисте платити само 20.000 динара и добити забрану од само 30 дана. За пролазак кроз црвено предвиђена је: новчана казна од 20.000 до 40.000 динара или казна затвора у трајању до 30 дана, 6 казних поена или мера забране управљања возилом у трајању од најмање три месеца.

Ако је возач проласком кроз црвено угрозио остале учеснике у саобраћају, казна ће бити већа: од 40.000 до 60.000 динара или казна затвора до 60 дана, 6 казних поена или забрана управљања возилом у трајању од најмање пет месеци.

Младеновачки Глас у сарадњи са АМС Србије

Мозгалица за возаче

Кроз раскрснице ове године пролазе возачи са различитим нивоима знања и искуства. Неки од њих могу бити изложени ризику због недостатка знања или искуства. У овом броју „Младеновачки глас“ ће излазити на само 4 стране, са прилагођеним садржајем. Разлог за овакву одлуку садржи се у четири речи: **НЕМА ПАРА - НЕМА НОВИНА!** На првој страни објављиваћемо текстове стручњака из ПССС Младеновац, јер према њима имамо обавезу, с обзиром на обавезу коју имамо према њима. Ако се околности промене, новине ће поново излазити на 8 или 12 страна, у зависности од догађаја.

Поштовани читаоци,

Од овог броја „Младеновачки глас“ ће излазити на само 4 стране, са прилагођеним садржајем. Разлог за овакву одлуку садржи се у четири речи:

НЕМА ПАРА - НЕМА НОВИНА!

На првој страни објављиваћемо текстове стручњака из ПССС Младеновац, јер према њима имамо обавезу, с обзиром на обавезу коју имамо према њима. Ако се околности промене, новине ће поново излазити на 8 или 12 страна, у зависности од догађаја.

Главни и одговорни уредник,
Слободан Станковић Лицко

Знак Паркинсонове болести може се појавити годинама раније /2

Један од првих симптома Паркинсонове болести је дрхтање, које се појачава код емоционалне узбуђености, у покрету се смањује, док у сну нестаје. Међу првим симптомима Паркинсонове болести је и промена у изгледу рукописа који постаје све ситнији и стиснутији. Рукопис који постаје ситан, познат је и као микрографија, често је један од раних симптома болести јер ова болест утиче на мозак на начин који може да доведе до тога да су покрети спорнији и мањи од нормалних. Постоји мноштво вежби које помажу да учините писање јаснијим за читање. Предлог је вежбање крупнијег рукописа на једном листу папира сваки дан, коришћење папира са исцртаним линијама, прављење чешћих пауза и усправно седење за столом. Све су то мале ствари које би могле да помогну код микрографије. Остали знаци Паркинсонове болести укључују: потешкоће с равнотежом (већа вероватноћа падова и повреда), нелагодност нерава (може изазвати непријатне осећаје попут пецкања, хладноће или утрнулости), прекомерно лучење пљувачке, потешкоће с мокрењем (укључујући потребу за честим буђењем ноћу ради мокрења или невољно мокрење), затвор, потешкоће са спавањем (што може узроковати екстремну поспаност током дана), потешкоће с гутањем (што може довести до потхрањености и дехидратације), сексуалне потешкоће (немогућност постизања или одржавања ерекције или проблеми са сексуалним узбуђењем и постизањем врхунца), вртоглавицу, проблеме с видом или несвестицу при преласку из седећег или лежећег у стојећи положај (узроковано наглим падом крвног притиска), прекомерно знојење... Паркинсонова болест манифестује се бројним симптомима којих има више од 40. Ова болест је неуродегенеративно стање које најчешће погађа старије особе и карактерише се постепеним губитком можданих ћелија а то доводи до симптома попут дрхтања, укочености мишића, успорених покрета и проблема с равнотежом. Иако узрок болести није потпуно разјашњен, сматра се да генетика, фактори околине и старење играју важну улогу. Правовремено препознавање симптома и одговарајућа терапија могу значајно побољшати квалитет живота оболелих. Развој и редослед ових симптома варира, а реч је о неизлечивом неуролошком стању. Иако три најчешћа симптома углавном утичу на физичку покретљивост, постоји један мање очигледан симптом који се може појавити годинама пре осталих. Болест такође доноси разне психолошке симптоме, укључујући анксиозност, депресију и потешкоће с памћењем.

Мр Рн Биљана Мушавић

У *нерегистрованој аутомобилу превозио двоје мале деце*

Прекршајна пријава за возача

Припадници Управе саобраћајне полиције крајем викенда у Младеновцу су зауставили М. Д. (30) који није користио сигурносни појас и који је на месту сувозача превозио двоје деце, старости десет и три године. Даљом контролом, утврђено је да је за аутомобил марке „рено“ којим је возач управљао истекао рок важења регистрационе налепнице више од 30 дана, због чега је возило искључено из саобраћаја, саопштио је МУП. Такође, возач није имао да покаже на увид возачку и саобраћајну дозволу, као и ни личну карту. „Учинио је прекршај искључен је из саобраћаја и против њега је поднета прекршајна пријава због насилничке вожње, као и прекршајни налози због неношења возачке дозволе, саобраћајне дозволе и личне карте“, наводи се у саопштењу ПС у Младеновцу. Зато да поставимо још једном питање: Начин на који штитимо децу у возилу одражава ниво безбедности, зрелости и бриге у целокупном саобраћајном понашању друштва. Сведоци смо да свако јутро у многи родитељи довозе своју децу у вртиће и предшколске установе држећи их у крилу до волана. Саобраћајна незгода не пита колико возимо пажљиво. Не пита да ли журимо само „до продавнице“. Ниједан родитељ не може рукама да задржи дете у случају удеса - ма колико год био јак и пажљив. Ауто-седиште је једино безбедно место у возилу које је пројектовано баш за дете. Статистика је неумољива: везано дете има у ауто седишту има и до пет пута веће шансе да преживи саобраћајну незгоду. Честа заблуда је: „Возимо споро“, „Близу смо“, „Држим дете у крилу“. Зато се правила не мењају. Свака вожња: дете је у ауто - седишту и везано сигурносним појасом. Сваки пут. Без изузетка. Јер дете не бира како се вози - ми бирамо за њега. А одговорна одлука данас може значити цео један живот сутра. При судару два аутомобила, чак и при малим брзинама повреде детета могу бити и смртоносне уколико

се дете не налази у дечијем ауто седишту. Погрешно је веровање родитеља да су деца сигурна у њиховим рукама, чак и при малим брзинама.

Уколико дође до судара, тежина тела, како детета тако и родитеља, вишеструко се увећава и нереално је да ће родитељ моћи да задржи дете у наручју. Такође, постоји опасност да родитељ тежином свог тела повреди дете. Визија нула погинуле деце у саобраћају није само број. То је обећање да ћемо учинити све да се ниједно дете не повреди у саобраћају.

Агенција за безбедност саобраћаја Републике Србије

СПОРТ

Београдска зона

Рушањ - ОФК Младеновац 1:2 (1:1)

После 15-тог кола фудбалери Младеновца налазе се на 6. месту са 20 бодова. У 16. колу, 14. марта од 15 сати на стадиону „Селтерс“ дочекују Бежанију.

Прва београдска лига, група Ц

Шумадија 1962 је у Јагњилу савладала ОФК Борац из Арнајева са 2:1, а Рајковчани су са 4:0 савладали комшије из Сопота.

Шумадија 1962 је на претпоследњем, 13. месту са 10 бодова, док је Омладинца на 12. месту и има 14 бодова. У 16. колу Омладинца гостује у Гроцкој и игра против Дунавца, а Шумадија 1962 гостује првопласираној екипи: Рад. Обе утакмице почињу у 15 сати.

Општинска фудбалска лига

У недељу, 15. марта биће одиграно 12. коло Општинске фудбалске лиге. Састају се: Влашка - Рабровац, Борац 1943 - Слога, Напредак - Иванча, ОФК Студент - Космајац и Велика Крсна - Марковац. Слободан је Ковачевац.

На табели прво место заузима Космајац са 29 бодова, колико има и другопласирана велика Крсна а трећепласирани Рабровац има 24 бода. Између ова три тима, до краја првенства, водиће се борба за пласман у виши ранг такмичења, Прву београдску лигу, група Ц.

Одбојка

У 21. колу Прве лиге Србије ОК Младеновац је као домаћин победио Словена из Руме са 3:1.

У 22. колу, 17. марта играће у Краљеву против тренутно водеће Рибнице. ОК Младеновац је тренутно трећи са 43 бода.

М. Г.

За љубитеље паса

Обука паса (5)

Колико је потребно вежби старијем псу? Старији пси, који имају седам-осам година, захтевају мање кретања и вежби од средовечних или младих. Међутим, има паса, старих десет и више година, правих „пензионера“, који су и у том добу врло активни и живахни. Истина, већина старијих паса је успорена, мада и даље уживају у лаганим и не много напорним вежбама које треба временски редуковати до сат или сат и по времена највише. Лагана шетња је одлична вежба за старе псе. Јер неки од њих, због напредовања дисплазије кука или лакта, али и других здравствених проблема, могу већ да имају проблемеса кретањем. Зато не инсистирајте на захтевним и тешким вежбама са вашим сениором. Пустите га да ужива у лепим и опуштеним шетњама са вама. После толико година заслужио је то.

Шта је потребно да набавимо од опреме пре почетка обуке? Пре било какве обуке потребно је да за своје штене набавите огрилицу, поводац и играчке. Са играчкама штене ће се не само играти већ ће, захваљујући њима, почети и своје успешно сазнавање света. Мада многи мисле да су играчке „само ради забаве штенета“ то није тако! Оне имају своју и те како важну васпитну функцију.

(Наставиће се)

Душан Мариновић www.natura.rs

На данашњи дан, 13. март:

1325. - Астеци су основали своју насеобину Теночтитлан, касније престоницу Астешког царства, на месту где је данашњи град Сијудад Мексико.

1572. - У Стариграду на острву Хвар умро је Петар Хекторовић, аутор плева „Рибање и рибарско приговарање“ и „Краљевић Марко и брат му Андријаш“. Превео је спев „Remedia amoris“ римског песника Овидија.

1781. - Енглески астроном немачког порекла Вилијам Хершел открио је седму планету Сунчевог система, која је касније названа Уран.

1881. - У атентату у Петрограду убијен је руски цар Алксандар II.

1946. - Припадници југословенске службе Државне безбедности ухапсили су генерала и команданта краљевске војске у Другом светском рату Драгољуба Дражу Михаиловића. На суђењу пред Војним судом у Београду Михаиловић је осуђен на смрт због издаје. Стрелан је 17. јула исте године.

1975. - Умро је Иво Андрић, један од највећих југословенских писаца 20. века, чије је дело донело углед и међународно признање југословенској књижевности. Био је једини југословенски књижевник добитник Нобелове награде за књижевност 1961, (Ех ponto, Знакови, На Дрини ћуприја, Травничка хроника, Госпођица, Проклета авлија).

1995. - У Београду је у 72. години умро популарни позоришни и филмски глумац Мија Алексић.

1990. - Совјетски парламент изгласао је увођење вишепартијског система, након 72-годишњег монопола на власт Комунистичке партије.

2024. - Европски парламент усвојио је пропис о вештачкој интелигенцији (АИ) чији је циљ да гарантује безбедност грађана и поштовање њихових основних права, уз подстицање иновативности.

М. Г.

Вештачка интелигенција није будућности

Она је већ овде

Последњих година све чешће чујемо израз „вештачка интелигенција“. За многе људе то и даље звучи као нешто из научне фантастике — као роботи који мисле уместо нас. У стварности, прича је много једноставнија и много занимљивија.

Вештачка интелигенција је, у основи, само нова врста алата. Као што су некада били парна машина, електрична струја или рачунар. Она не замењује човека, али може да му помогне да ради брже, лакше и прецизније.

Данас је већ користимо, често и несвесно. Када телефон препозна лице и откључа се. Када интернет предложи музику коју волимо. Када навигација у аутомобилу израчуна најбржи пут. Све су то облици вештачке интелигенције који су тихо ушли у свакодневни живот.

У новинарству она такође може бити користан помоћник. Може брзо да пронађе податке, да помогне у анализи великих количина информација или да предложи различите начине како да се нека тема објасни читаоцима. Оно што је некада одузимало сате, понекад се данас може урадити за неколико минута.

Међутим, ту постоји једна важна граница. Машина може да обради информације, али не може да разуме друштво, људе и њихове проблеме на начин на који то може новинар који живи у једној средини.

Локалне новине, на пример, нису само збир вести. Оне су и сведочанство времена. У њима остају забележени догађаји, људи и приче које једног дана постају део историје једног места. Ту технологија може да помогне, али не може да преузме главну улогу. Она може да предложи реченицу, али човек мора да одлучи да ли је она тачна. Може да предложи наслов,

али новинар мора да процени да ли је он поштен и одговоран према читаоцима. Зато будућност није у томе да технологија замени човека. Будућност је у томе да човек научи да паметно користи технологију. Историја нас учи да се свака нова технологија у почетку доживљава као претња. Тако је било са штампарском машином, телефоном, радиом и телевизијом. Временом се показало да су те новине, уместо да угасе људски рад, отвориле нове могућности.

Слично ће се догодити и са вештачком интелигенцијом. Она неће заменити људе који мисле, истражују и постављају питања. Али ће значајно помоћи онима који су спремни да уче и да се прилагођавају новим временима.

Зато је можда најтачније рећи да вештачка интелигенција није прича о машинама. То је, пре свега, прича о људима — о томе како ће користити нове алате и шта ће са њима створити. И управо ту почиње нова ера — у којој знање, искуство и радозналост постају важнији него икада.

Зашто се људи још увек плаше вештачке интелигенције?

Свака нова технологија у историји изазивала је страх. Када су се појавиле прве машине у фабрикама, многи радници су мислили да ће остати без посла. Када је настао интернет, говорило се да ће нестати новине и књиге. Данас се слично говори о вештачкој интелигенцији. Истина је, међутим, много сложенија. Технологија увек мења начин рада, али ретко када потпуно уклања потребу за људима.

Чешће се дешава да се појаве нови послови и нове вештине. Највећи проблем није сама технологија, већ недовољно разумевање како она функционише. Када људи науче да је користе као алат, страх се обично претвара у знатижељу. А знатижеља је одувек била покретач напретка.

Најважније правило у дигиталном добу: постављајте питања

У свету препуном информација једна вештина постаје све важнија — способност да се постави право питање. Интернет може да понуди милионе одговора, али само ако знамо шта тражимо. Исто важи и за вештачку интелигенцију. Она може да помогне у писању, учењу, истраживању или решавању проблема. Али све почиње од питања које човек постави. Зато је можда најважнија лекција дигиталног доба једноставна: Ко уме да постави добро питање — већ је на пола пута до одговора.

Младеновац има своје писце и време је да их поново подржимо. У циљу афирмације и подршке младеновачким књижевним ствараоцима, Удружење грађана „Договор за Младеновац“ расписује:

НАГРАДНИ КОНКУРС ЗА КРАТКУ ПРИЧУ

Право учешћа имају искључиво Младеновачани, без обзира на тренутно место пребивалишта. Где год да сте, ако сте из Младеновца - ово је ваш конкурс!

Конкурише се кратком причом до три стране, која до сада није награђивана. Сваки аутор може послати највише три рада. Радови се шаљу до 10. априла 2026. године.

Биће награђене три најбоље приче: Прва награда - 15.000 динара
Друга награда - 10.000 динара
Трећа награда - 5.000 динара
Најбоље три приче, заједно са радовима који уђу у ужи избор, биће објављене у зборнику „Најбоља кратка прича, Младеновац 2026“.

Радове је потребно доставити под шифром, у електронској форми, на мејл: dogovor.konkurs1@gmail.com

- у Word формату
- ћирилицом
- фонт 12

У посебном мејлу потребно је доставити разрешење шифре (назив шифре), име и презиме аутора, број телефона и имејл адресу.

Резултати конкурса биће објављени 24. маја 2026. године, када ћемо, поводом Дана словенске писмености и културе, свечано представити зборник.

Позивамо све наше суграђане који пишу (искусне ауторе и оне који тек почињу) да пошаљу своје приче.

Јер Младеновац није само место у ком живимо. Он је и прича коју заједно пишемо.